

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Colijnsplaat, 13 juni 2024

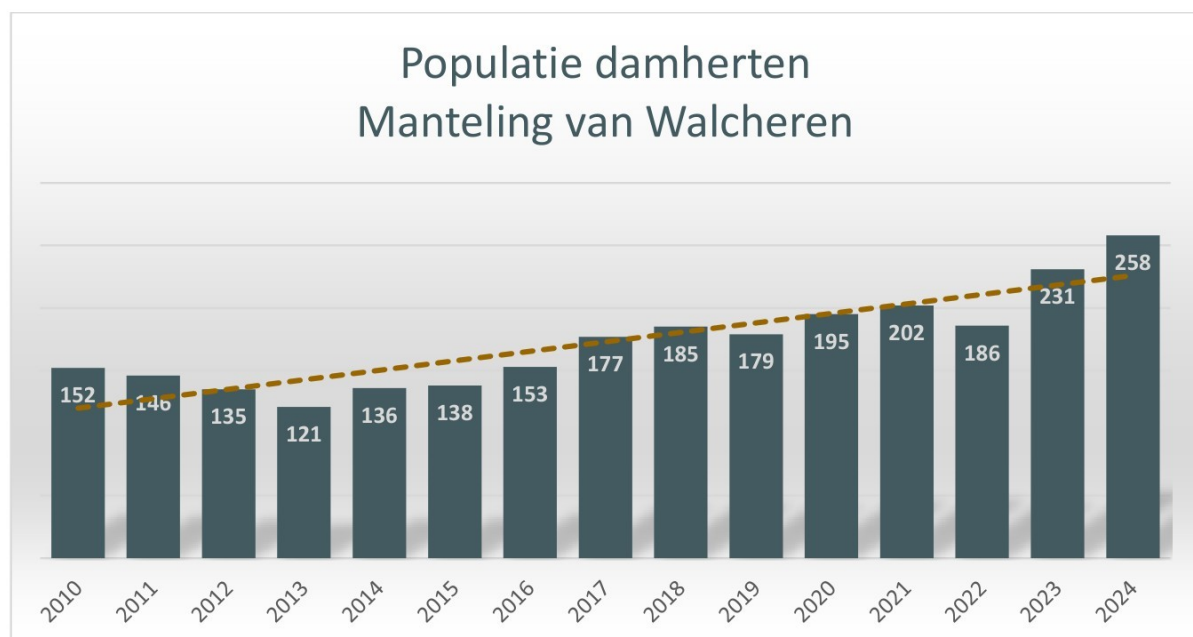
Betreft: Vergunning nachtafshot damhert Manteling van Walcheren

Geacht college,

In Zeeland is ontheffing verleend voor afschot van damherten binnen de leefgebieden; Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren en Haringvchter. Deze ontheffingen zijn verleend ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie, in verband met de bescherming van de wilde flora en fauna in het gebied. In de Manteling van Walcheren veroorzaken damherten namelijk door overbegrazing en vertrapping mede voor de achteruitgang van de aangewezen instandhoudingsdoelstellingen en overige wilde flora en fauna in de gebieden (Provincie Zeeland, 2023).

De leefgebieden zijn deels aangewezen als Natura 2000 gebied. Binnen het Natura 2000 gebied vindt afschot plaats van 1 november tot 1 maart. Buiten het Natura 2000 gebied is jaarrond afschot toegestaan op mannelijke dieren en op vrouwelijke dieren inclusief kalveren van 1 september tot 1 maart. Het afschot is toegestaan vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Voor de leefgebieden is een omvang voor een gezonde damhertenpopulatie in relatie tot de draagkracht van het gebied bepaald aan de hand van Alterra rapporten. Voor de Manteling van Walcheren is deze omvang bepaald op 80 dieren. Jaarlijks wordt de omvang van de populatie bepaald aan de hand van in het voorjaar uitgevoerde tellingen. Deze tellingen laten zien dat de populatie in de Manteling van Walcheren het aantal van de in het Alterra rapport genoemde aantal dieren ruimschoots overschrijdt, en dat de populatie nog steeds toeneemt (figuur 1).

Figuur 1: Telling damhert Manteling van Walcheren 2010 - 2024

In de afgelopen jaren is al veelvuldig gebruik gemaakt van de bestaande ontheffing voor populatiebeheer in leefgebied Manteling van Walcheren om het geplande afschot te realiseren. De huidige beschikbare periode van 1 november tot 1 maart betreft 121 dagen, waarin voor een deel geen afschot mogelijk is vanwege de hoge mate van recreatie. In de weekenden en tijdens de kerst periode is het dermate druk in het gebied vanwege de verhuur van vakantiewoningen, hierdoor kan in deze periode nauwelijks tot geen beheer plaatsvinden. Hierdoor blijven 77 dagen over waarin realistisch beheer in kan worden uitgevoerd. Om verstoring binnen de populatie te voorkomen kan niet dagelijks worden beheerd. Het gerealiseerde afschot is jaarlijks gelijk aan het geplande afschot, maar aangezien de populatie nog steeds toeneemt zal het geplande afschot omhoog moeten. Om forse populatiereductie te realiseren is het daarom noodzakelijk dat het aantal uren waarop beheer kan worden uitgevoerd wordt uitgebreid.

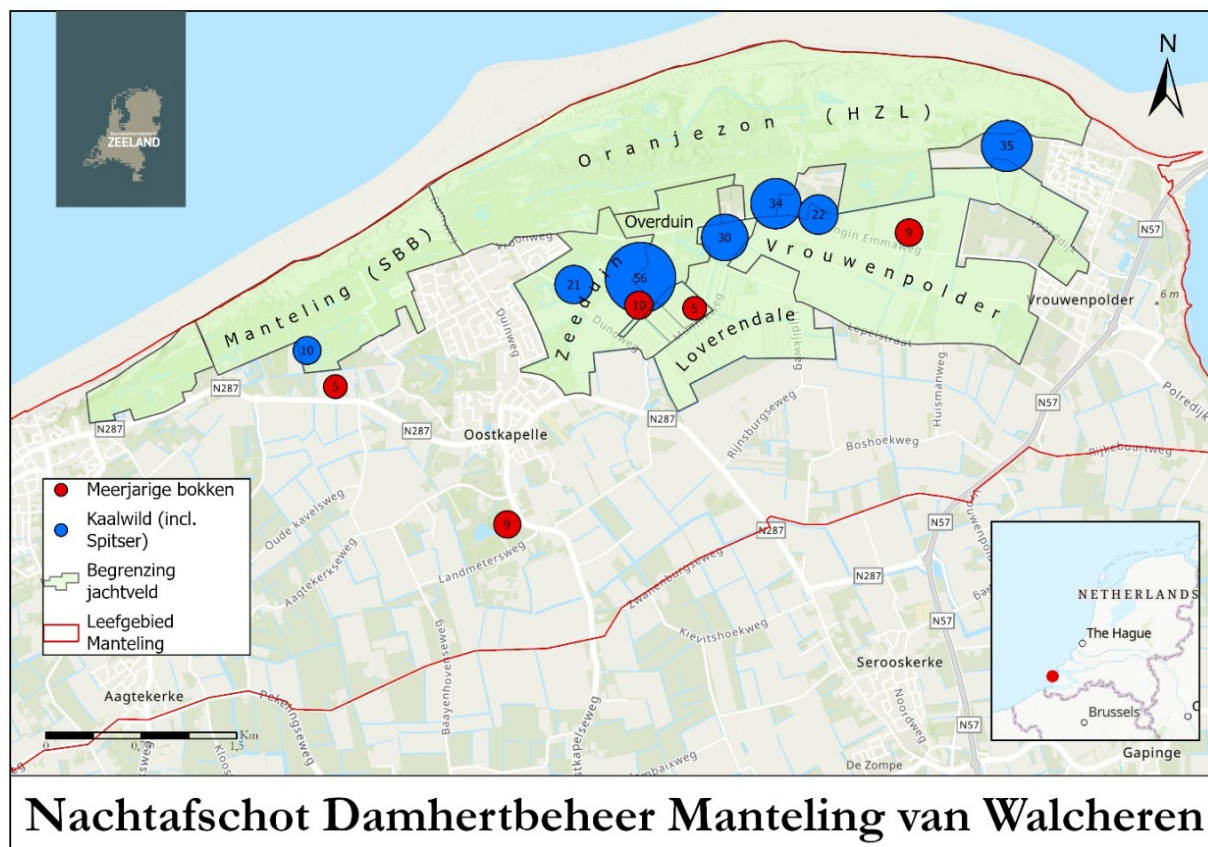
Tabel 1. Het totale afschot van damherten per jaar in beheerperiode 2019-2024, uitgesplitst per geslacht, voor leefgebied Manteling van Walcheren.

Afschot Damhert Manteling van Walcheren					
	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Hert</i>	50	53	56	73	67
<i>Hinde</i>	84	75	63	73	102
Totaal	134	128	119	146	169

Gedurende de dag verblijven de damherten in de dichte dekking in het Natura 2000 gebied. Gedurende de nacht verblijven de dieren op de voedselrijke aangrenzende akkers. De beheerder van het gebied in dienst van Het Zeeuws Landschap, welke al vele jaren betrokken is bij het beheer van de damherten in het gebied, geeft aan dat de migratie in de avond wanneer de dieren zich van het Natura 2000 gebied richting de akkers begeven pas begint vanaf 1 uur na zonsondergang. Op mooie dagen wanneer het druk is in het gebied begint deze migratie zelfs nog later. (Het Zeeuwse Landschap en Staatsbosbeheer, persoonlijke communicatie, 14 februari 2024). Omdat afschot maar toegestaan is tot 1 uur na zonsondergang kan in de avond, wanneer beheer zeer effectief kan zijn, nauwelijks afschot plaatsvinden.

In de ochtend is afschot wel mogelijk, echter niet dagelijks omdat dit voor teveel verstoring binnen de populatie damherten zorgt. Bij dagelijks beheer zouden de dieren zich door het gehele gebied gaan verspreiden. De tijd waarin het afschot kan plaatsvinden is erg kort omdat pas gestart kan worden met afschot vanaf 1 uur voor zonsopkomst. De dieren verplaatsen zich van de akkers naar het Natura 2000 gebied als het eerste ochtendlicht verschijnt. Zodra de dieren zich in het Natura 2000 gebied bevinden zoeken zij de beschutting van de dichte dekking op en zijn ze niet meer of slecht zichtbaar. Als de dieren wel zichtbaar zijn in de dekking is het niet mogelijk afschot te plegen omdat het risico op afketsen van de kogel te groot is wanneer een dier zich in dekking bevindt. Zodra het eerste licht zich aandient zijn er recreanten in de vorm van hardlopers, wandelaars of mountainbikers in het veld, dit zorgt er ook voor dat afschot in het Natura 2000 gebied na zonsopkomst niet haalbaar is. Het afschot is dus enkel mogelijk in de korte periode vanaf 1 uur voor zonsopkomst als de dieren zich verplaatsen van de akkers waar ze 's nachts verblijven naar het Natura 2000 gebied waar ze zich overdag verschuilen om te rusten.

De telling welke jaarlijks in het voorjaar wordt uitgevoerd is afgestemd op het gedrag van de damherten in het leefgebied. Omdat de dieren overdag in dichte dekking verblijven waardoor ze niet zichtbaar zijn is tellen overdag onmogelijk. In de periode februari-maart worden de dieren met behulp van nachtzichtapparatuur geteld na zonsondergang. Gedurende de nacht verblijven de damherten op de aangrenzende akkers. In figuur 2 en bijlage 1 zijn de getelde aantallen weergegeven in de betreffende jachtvelden.

Figuur 2: overzicht jachtvelden inclusief aantal getelde dieren

Het effect dat beheer middels afschot heeft op de ruimtelijke aanpassing van damherten is aangetoond in onderzoek, waar damherten minder voorkomen in gebieden waar actief beheer wordt uitgevoerd (Pecorella et al., 2016). Damherten vertonen daarnaast meer alertheid en geven de voorkeur aan open foerageerplekken in gebieden waar beheer wordt uitgevoerd. Er worden geen langdurige nadelige effecten gezien op de gezondheid van de dieren (Pecorella et al., 2016). Dit ondersteunt de bevinding dat de damherten pas na zonsondergang uit de dichte beschutting trekken richting de omliggende akkers. Aangezien de damherten pas na de tijdsperiode waarin afschot mogelijk is de akkers betreden, en 's ochtends bij het eerste licht de akkers weer verlaten kan onder de huidige voorwaarden op de akkers onvoldoende afschot plaatsvinden.

Om het beheer effectiever uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat de tijdsperiode waarbinnen afschot mag plaatsvinden wordt uitgebreid. Deze uitbreiding is zowel binnen het Natura 2000 gebied, zodat daar in de avond als de dieren zich gaan verplaatsen richting de akkers afschot kan plaatsvinden, als op de akkers noodzakelijk omdat de dieren zich daar pas bevinden als het donker is. Om forse aantalsreductie te realiseren is uitbreiding noodzakelijk van 1 uur voor zonsopkomst tot 00.00 uur 's avonds.

Om veiligheid te waarborgen is het noodzakelijk dat een team dat het afschot uitvoert bestaat uit minimaal 2 personen, een schutter en een buddy. De buddy zal in het kader van veiligheid de omgeving in de gaten houden door met behulp van nachtzichtapparatuur de omgeving te monitoren. Tevens is het noodzakelijk dat uitvoerders beschikken over aantoonbare kennis of ervaring met de uitvoering van damhertbeheer en het gebruik van nachtzichtapparatuur.

Vanzelfsprekend is het noodzakelijk dat in de periode tussen zonsondergang en zonsopkomst gebruik gemaakt kan worden van nachtzichtapparatuur. Het gebruik hiervan dient dan ook als aanvulling te worden opgenomen in de vergunning voor de toegestane periode tussen zonsondergang en zonsopkomst.

Het is ons inziens niet noodzakelijk het gebruik van geluiddemper op te nemen in de vergunning omdat deze reeds gebruikt mag worden door TBO medewerkers op basis van het besluit van Gedeputeerde Staten van 6 oktober 2020 (KZ190000220/20029658). Indien deze interpretatie onjuist is vragen we tevens vergunning aan voor het gebruik van de geluiddemper voor medewerkers van de TBO's.

De uitbreiding is noodzakelijk in een beperkt aantal jachtvelden zoals vernoemd in figuur 2, zijnde de Manteling van Walcheren en een viertal gebieden direct grenzend aan de Manteling, daar waar de dieren geteld worden: Overduin, Zeeduin, Vrouwenpolder (ten noorden van de Lepelstraat), en Loverendale. De uitbreiding wordt aangevraagd voor de periode 1 juli 2024 tot 1 maart 2025, dit om aanzienlijke aantalsreductie te kunnen realiseren.

Literatuur

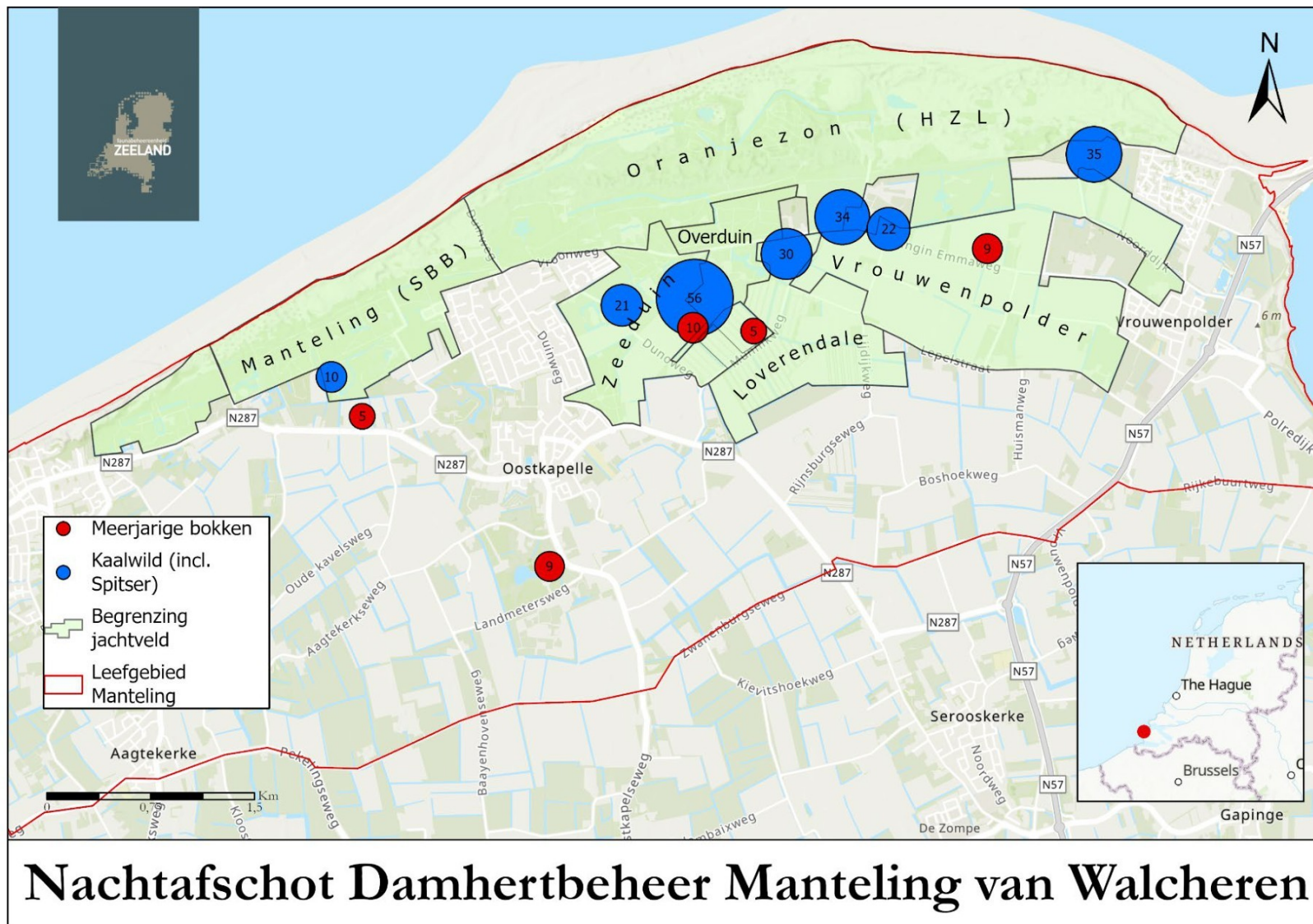
Luijckx, F. (2019). *Landscape of relaxation: On the effect of humans on fallow deer spatiotemporal behaviour and distribution* (Doctoral dissertation).

Mysterud, A., Rauset, G. R., Van Moorter, B., Andersen, R., Strand, O., & Rivrud, I. M. (2020). *The last moves: the effect of hunting and culling on the risk of disease spread from a population of reindeer*. *Journal of Applied Ecology*, 57(12), 2509-2518.

Pecorella, I., Ferretti, F., Sforzi, A., & Macchi, E. (2016). *Effects of culling on vigilance behaviour and endogenous stress response of female fallow deer*. *Wildlife Research*, 43(3), 189. doi:10.1071/wr15118

Provincie Zeeland. (2023c). *Natuurdoelanalyse Natura 2000-gebied Manteling van Walcheren*. Versie 1, gebiedsnummer 117.

Bijlage 1.

Nachtafshot Damhertbeheer Manteling van Walcheren